

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaite
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutyte
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

ANTIDEPRESANTŲ VARTOJIMO KELIAMA SAVIŽUDYBĖS AR SU SAVIŽUDYBĖMIS SUSIJUSIŲ MINČIŲ RIZIKA TARP VAIKŲ IR PAAUGLIŲ

Darbo autorė. Odeta ALIUKONYTĖ, V kursas.

Darbo vadovė. Prof. dr. Sigita LESINSKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Surinkti mokslinę literatūrą ir atlikti apžvalgą apie antidepresantų keliamą riziką su savižudybėmis susijusiam elgesiui ar mintims tarp vaikų ir paauglių.

Darbo metodika. Atlikta mokslinių publikacijų apžvalga „PubMed“, „Lancet“, „Elsevier“, „Sciencedirect“ duomenų bazėse, naudojant raktažodžius „antidepressants“, „children“, „adolescence“, „suicide“, „suicide attempt“, „suicidal ideation“. Publikacijų paieška buvo vykdoma nuo 1963 iki 2024 m., tiriamųjų amžius iki 18 m. Iš viso buvo rasta 250 publikacijų. Atmetus duplikatus, straipsnius ne anglų kalba, publikacijas apie suaugusiuosius, tyrimus, kuriuose aprašomas tik vaistų efektyvumas, ieškotų rezultatų kriterijus atitiko 32 publikacijos.

Rezultatai. Iš rastų devynių metaanalizių tyrimų, šešiuose gauti dviprasmiški rezultatai, kurie atskleidžia antidepresantų vartojimo riziką vaikų ir paauglių suicidiškumui, tačiau atliktos jautrumo analizės leidžia dvejoti gautais rezultatais. Kitose trijose metaanalizėse teigiama, kad antidepresantai didina vaikų ir paauglių suicidiškumo riziką. Devyniose mokslinėse publikacijose buvo aptariamas atskirų antidepresantų saugumas ir įtaka suicidiškumui tarp vaikų ir paauglių, sergančių didžiąja depresija. JAV dažniausiai buvo pranešta apie įtariamą su fluoksetinu, o ES – su sertralinu susijusį savižudybinį elgesį ar idėjas. Fluoksetinas gali padidinti savižudybių įvykių dažnį lyginant su kognityvine elgesio terapija ar placebo, nors šis skirtumas ne visada yra statistiškai reikšmingas. Kiti tyrimai rodo, kad fluoksetinas gali būti susijęs su mažiausia savižudybės rizika tarp visų antidepresantų, o venlafaksino vartojimas su didžiausia savižudybės rizika. Paroksetinas taip pat siejamas su didesne savižudybės rizika nei placebo. Nors nė vieno tyrimo metu nėra užfiksuota baigtų savižudybių, selektyvių norepinefrino reabsorbcijos inhibitorių, tokių kaip venlafaksino ir duloksetino, vartojimas gali sukelti didesnę su savižudybėmis susijusią riziką nei placebo. Reboksetino ir atomoksetino vartojimas aktyvumo ir dėmesio sutrikimui gydyti nebuvo susijęs su didesne savižudybės ar suicidinių minčių rizika. Savižudybės rizika tarp selektyvių serotonino reabsorbcijos inhibitorių ir triciklių antidepresantų, skiriamų vaikams tarp 6–18 m., yra panaši. Bandymų nusižudyti dažnis reikšmingai nesiskyrė tarp selektyvių serotonino reabsorbcijos inhibitorių ir selektyvių norepinefrino reabsorbcijos inhibitorių vartotojų. Ilgesnis antidepresantų vartojimas (>180 dienų) mažina su savižudybėmis susijusio elgesio tikimybę, o didžiausia su savižudybėmis susijusio elgesio rizika yra

pradiniame gydymo etape. Vartojant kelis antidepresantus vienu metu, rizika į savižudybinį elgesį didėja.

Išvada. Yra prieštaringų nuomonių apie antidepresantų vartojimo keliamą savižudybės riziką vaikams ir paaugliams. Daugelis tyrimų, atliktų JAV ir Europoje, rodo, kad antidepresantų vartojimas gali padidinti su savižudybėmis susijusią riziką jauniems žmonėms. Nepaisant to, yra tyrimų, kurie rodo, kad didesnis selektyvių serotonino reabsorbcijos inhibitorių receptų skaičius yra susijęs su mažesniu savižudybių skaičiumi tarp vaikų ir paauglių. Fluoksetinas gali būti susijęs su mažiausia savižudybės rizika, o venlafaksinas, paroksetinas, duloksetinas gali sukelti didesnę su savižudybėmis susijusio elgesio riziką. Be to, tyrimai atskleidė, kad gydymo antidepresantais trukmė ir vartojamų vaistų skaičius gali turėti įtakos savižudybės rizikai. Antidepresantų keliamo pavojaus savižudybiniam elgesiui tarp vaikų ir paauglių tema yra aktuali nuo 2004–2005 m., kai Jungtinių Amerikos Valstijų ir Europos vaistų reguliavimo institucijos paskelbė, kad po gydymo antidepresantais, vaikams ir paaugliams savižudiško mąstymo ir elgesio rizika yra du kartus didesnė nei placebo. Platesnį antidepresantų keliamos rizikos vaikų ir paauglių savižudybiniam elgesiui tyrinėjimą riboja bioetikos, metodologijos ir organizaciniai iššūkiai, todėl duomenys, daugeliu atvejų, išlieka dviprasmiški.

Raktažodžiai. Antidepresantai; vaikai ir paaugliai; savižudybė; savižudybės bandymas; savižudybinės mintys.